

บันทึก

เรื่อง ปัญหาการลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ข้าราชการทหารตามพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

สำนักงาน ป.ป.ป. สำนักงานนายกรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ลับ ที่ นร ๐๔๐๖/๗๓๖๔ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยสำนักงาน ป.ป.ป. ได้รับเรื่องดังกล่าวร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นข้าราชการทหารสังกัดกระทรวงกลาโหม ว่าทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ และคณะกรรมการ ป.ป.ป.ได้รับไว้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริง ซึ่งผลการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงพบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาจริงได้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและทำให้ทางราชการเสียหาย คณะกรรมการ ป.ป.ป.จึงมีมติชี้มูลความผิดทางวินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาตรา ๔^๑ และมาตรา ๕^๒ และชี้มูลความผิดทางอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗^๓ โดยให้ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดดำเนินการสอบสวนทาง

๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

มาตรา ๔ วินัยทหารนั้น คือ การที่ทหารต้องประพฤติตามแบบธรรมเนียมของทหาร

๒ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

มาตรา ๕ วินัยเป็นหลักสำคัญที่สุดสำหรับทหาร เพราะฉะนั้นทหารทุกคนจักต้องรักษาโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนท่านให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิด

ตัวอย่างการกระทำความผิดวินัยทหารมีดังต่อไปนี้

(๑) ดื้อ ขัดขืน หลีกเลียง หรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตน

(๒) ไม่รักษาระเบียบการเคารพ ระหว่างผู้ใหญ่ ผู้น้อย

(๓) ไม่รักษามรรยาทให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมของทหาร

(๔) ก่อให้เกิดความสามัคคีในคณะทหาร

(๕) เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือเลินเล่อต่อหน้าที่ราชการ

(๖) กล่าวคำเท็จ

(๗) ใช้กริยาวาจาไม่สมควร หรือประพฤติไม่สมควร

(๘) ไม่ตักเตือนสั่งสอน หรือลงทัณฑ์ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กระทำความผิดตามโทษานุโทษ

(๙) เสพเครื่องทองของเมวจนถึงเสียกริยา

๓ ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๐๒

มาตรา ๑๕๗ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

วินัยและทางอาญา ตามนัยมาตรา ๑๙^๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ และประธานกรรมการ ป.ป.ป.ได้ส่งเรื่องให้กองทัพบกดำเนินการสอบสวนทางวินัยและทางอาญาแก่ผู้ถูกกล่าวหา ร้องเรียนในฐานความผิดดังกล่าวแล้ว

เมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๑ กองทัพบกได้แจ้งให้สำนักงาน ป.ป.ป. ทราบว่า การจะดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ร้องเรียนโดยอาศัยพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ พร้อมทั้งดำเนินการทางอาญาในความผิดเดียวกันเป็นการไม่ชอบด้วยแบบธรรมเนียมและบทบัญญัติของกฎหมายฝ่ายทหาร ซึ่งแม้ว่ากรณีที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้ลงโทษหรือศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไม่ลงโทษหรือยกฟ้องก็จะเป็นการไม่พิจารณาถึงโทษทางวินัยสำหรับการกระทำความผิดนั้นอีก จึงมีข้อขัดข้องไม่อาจดำเนินการตามที่สำนักงาน ป.ป.ป.แจ้งขอให้ดำเนินการทางวินัยในกรณีนี้ได้และต่อมากรมกำลังพลทหารบกได้แจ้งผลการดำเนินการคดีอาญาในเรื่องนี้ว่าพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนแล้วมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง โดยอัยการศาลทหารมีความเห็นเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนและคดีถึงที่สุด

คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้พิจารณาผลการดำเนินการทางวินัยและทางอาญาของผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดแล้วเห็นว่า การลงโทษทางวินัยและโทษทางอาญาเป็นคนละส่วนกัน แม้ว่าตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ จะกำหนดโทษเป็นการลงทัณฑ์ก็เป็นโทษทางวินัยหาผลเช่นเดียวกับการลงโทษทางอาญาไม่ กรณีจึงไม่เป็นการลงโทษซ้ำซ้อน และเฉพาะเรื่องนี้ยังไม่ได้มีคำพิพากษาของศาลแต่อย่างใด เพียงแต่มีคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานสอบสวนและอัยการเท่านั้น คณะกรรมการ ป.ป.ป.จึงแจ้งให้กองทัพบกพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ร้องเรียน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งต่อมา

^๔ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๑๙ เมื่อคณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีมูลว่าผู้นั้นกระทำความผิด ให้ประธานกรรมการรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบ และส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นดำเนินการทางวินัยต่อไป และถ้ากรณีเป็นความผิดทางอาญาก็ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติตามมาตรา ๑๗ ทวิ

สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการมีมติว่าเรื่องที่สอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวมีมูลเป็นการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ให้ประธานกรรมการรายงานให้นายกรัฐมนตรีทราบและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และหากกรณีเป็นความผิดทางอาญาก็ให้แจ้งต่อพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันได้รับเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นคณะกรรมการอาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาออกไปอีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวันก็ได้ เมื่อเห็นว่ามิเหตุผลอันสมควร

กองทัพบกได้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ป.ทราบว่าการพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ มาตรา ๕ ได้บัญญัติถึงตัวอย่างการกระทำผิดวินัยทหาร คือ ดื้อ ขัดขืน หลีกเลียง หรือละเลย ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน ไม่รักษาระเบียบการเคารพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย ไม่รักษามารยาทให้ถูกต้องตามแบบธรรมเนียมของทหาร ก่อให้เกิดความสามัคคีในคณะทหาร เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือเลินเล่อต่อหน้าที่ราชการ กล่าวคำเท็จใช้กริยาวาจาไม่สมควรหรือประพฤติไม่สมควร ไม่ตักเตือนสั่งสอน หรือลงทัณฑ์ผู้ใต้บังคับบัญชาที่กระทำผิดตามโทษานุโทษ และเสพเครื่องดองของเมาจนถึงเสียกริยาและมาตรา ๘^๔ ได้บัญญัติว่า ทหารที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดวินัยมี ๕ สถาน คือ ภาคทัณฑ์ ทัณฑ์กรรม กัก ชัง และจำขัง ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะลงทัณฑ์ทางวินัยได้ก็ต่อเมื่อทหารได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ เท่านั้น กองทัพบกไม่สามารถลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือเรียนซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญารฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดได้

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงเกิดปัญหาข้อกฎหมายว่า กรณีที่ข้าราชการทหารได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการหรือมติคณะรัฐมนตรี ผู้บังคับบัญชามีอำนาจหน้าที่ลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ข้าราชการทหารผู้นั้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ได้หรือไม่ และกรณีที่การกระทำเป็นความผิดทางอาญาด้วย โดยศาลได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว หรือกรณีที่ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษา เพียงแต่มีคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการหรืออัยการศาลทหารนั้น ผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ต่อไปได้หรือไม่

คณะกรรมการ ป.ป.ป. เห็นว่าปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวข้างต้นประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนสำนักงานนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักงานนายกรัฐมนตรี และสำนักงาน ป.ป.ป.) และผู้แทนกระทรวงกลาโหม (กรมพระธรรมนูญ) แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ มีมาตรา ๘^๖ บัญญัติว่า วินัยทหารคือการที่ทหารต้องประพฤติตามแบบธรรมเนียมของทหาร ส่วนการกระทำใด

^๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

มาตรา ๘ ทหารที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดต่อวินัยดังกล่าวไว้ในหมวด ๒ นั้นให้มีกำหนดเป็น ๕ สถาน คือ

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ทัณฑ์กรรม
- (๓) กัก
- (๔) ชัง
- (๕) จำขัง

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

จะถือเป็นการผิดตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารนั้นเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕^๗ ซึ่งผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารมีอำนาจลงทัณฑ์แก่ทหารผู้กระทำความผิดต่อวินัยทหารตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารได้ตามมาตรา ๗^๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญาทหาร และตามระดับทัณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘^๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ คือ ภาควัณฑ์ทัณฑ์กรรม กัก ชัง และจำขัง ซึ่งทัณฑ์สถานหนักที่สุดคือจำขังไม่เกินหกเดือน และผู้บังคับบัญชาตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม แม่ทัพ ผู้บัญชาการกองพลผู้บังคับการกองเรือ และผู้บัญชาการกองพลปืน จะไม่ถูกลงทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารนี้แต่อย่างใด

สำหรับปัญหาที่หรือว่า ในกรณีที่ข้าราชการทหารได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ หรือมติคณะรัฐมนตรีผู้บังคับบัญชามีอำนาจหน้าที่ลงทัณฑ์ทางวินัยแก่ข้าราชการทหารผู้นั้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) เห็นว่า วินัยทหารและการลงทัณฑ์ทหารผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ มีข้อที่แตกต่างออกไปจากวินัยและโทษทางวินัยของข้าราชการพลเรือนรวมถึงข้าราชการประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ ในกรณีของข้าราชการพลเรือน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ หมวด ๔ วินัยและการรักษาวินัย มาตรา ๖๕ ถึงมาตรา ๘๑ กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัด โดยได้กำหนดระดับความหนักเบาของการกระทำผิดวินัยไว้ตั้งแต่การกระทำผิดวินัยเล็กน้อย จนถึงการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งข้าราชการพลเรือนผู้กระทำความผิดวินัยจะได้รับโทษทางวินัยอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘๓^{๑๐} คือ ภาควัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน ให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ทั้งนี้ตามแต่ระดับความหนักเบาของความผิดทางวินัย นอกจากนี้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนยังแยกการดำเนินการทางวินัยและการดำเนินการทางอาญาออกเป็นคนละส่วนกันดังจะเห็นได้จากการที่

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^๘ ประมวลกฎหมายอาญาทหาร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาทหาร (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๐๗

มาตรา ๗ ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร มีอำนาจลงทัณฑ์แก่ทหารผู้กระทำความผิดต่อวินัยทหารตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารไม่ว่าเป็นการกระทำความผิดในหรือนอกราชอาณาจักร

^๙ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๕)

^{๑๐} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๘๓ โทษผิดวินัยมี ๖ สถาน คือ

- (๑) ภาควัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดขั้นเงินเดือน
- (๔) ให้ออก
- (๕) ปลดออก
- (๖) ไล่ออก

มาตรา ๘๑^{๑๑} บัญญัติว่า ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนกระทำความผิดทางอาญา และถูกลงโทษทางอาญา ในคดีอื่นนอกจากโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย แต่สำหรับความผิดต่อวินัยทหารตามมาตรา ๔^{๑๒} และมาตรา ๕^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ นั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมทหารให้อยู่ในแบบธรรมเนียมของทหารโดยเน้นเรื่องการเคารพยำเกรงในระเบียบวินัยและอำนาจปกครองของผู้บังคับบัญชา และได้กำหนดทัณฑ์สำหรับผู้กระทำผิดไว้ในลักษณะกวดขันวินัยของทหาร โดยมีระดับทัณฑ์ตั้งแต่ภาคทัณฑ์ถึงจำขังไม่เกินหกเดือน และไม่ได้กำหนดทัณฑ์ไว้สำหรับข้าราชการทหารตำแหน่งสูงกว่าผู้บังคับการกรม ผู้บังคับหมวดเรือและผู้บังคับกองบิน ทั้งนี้ได้มีมาตรการลงโทษตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน ให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก ดังกรณีของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งการกระทำความผิดตามกรณีทหารหรือ คือ การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริตอันเป็นความผิดตามมาตรา ๑๕๗^{๑๔} แห่งประมวลกฎหมายอาญานี้ เมื่อพิจารณาจากระดับโทษที่มาตรา ๑๕๗ กำหนดไว้ คือโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับแล้ว เห็นได้ว่ามิใช่เป็นเรื่องความผิดต่อวินัยและแบบธรรมเนียมของทหารที่จะถือเป็นการกระทำความผิดต่อวินัยทหารตามมาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ หรือความผิดอื่นที่เทียบเคียงกับมาตรา ๕ ดังกล่าว ที่ผู้บังคับบัญชามีอำนาจหน้าที่ลงทัณฑ์ทางวินัยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้

อย่างไรก็ดี เนื่องจากมีมาตรา ๑๕^{๑๕} แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ บัญญัติให้วินัยของข้าราชการทหารเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร ข้อบังคับและระเบียบแบบแผนที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ดังนั้นวินัยของข้าราชการทหารนอกจากจะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ แล้วยังจะต้องเป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบแบบแผนที่กระทรวงกลาโหมกำหนดด้วยกล่าวคือ กระทรวงกลาโหมอาจดำเนินการพิจารณาลงโทษ

^{๑๑} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๘๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว เช่น ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพของมีนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ หมกมุ่นในการพนัน กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอันใดซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษหนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอันใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

^{๑๒} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^{๑๓} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

^{๑๕} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑

มาตรา ๑๕ วินัยของข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ และนักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร ข้อบังคับและระเบียบแบบแผนที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

ผู้กระทำความผิดในทางปกครองตามข้อบังคับและระเบียบแบบแผนที่กระทรวงกลาโหมกำหนดไว้ เพื่อรักษาวินัยของข้าราชการทหารได้ อันเป็นการสอดคล้องกับมาตรา ๗^{๖๖} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ ที่บัญญัติว่าทหารที่กระทำความผิดต่อวินัยทหารจะต้องถูกลงทัณฑ์ตามที่กำหนดไว้และอาจต้องถูกปลดจากประจำการหรือถูกถอดจากยศทหารด้วย

สำหรับปัญหาที่หารือว่า ถ้าการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ หรือมติคณะรัฐมนตรี เป็นความผิดทางอาญาด้วย โดยศาลได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้ว หรือศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาเพียงแต่มีคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการหรืออัยการศาลทหาร ผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๕ ต่อไปได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) เห็นว่า เมื่อการกระทำความผิดตามข้อที่หารือไม่ถือเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ แล้ว ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาปัญหาในประเด็นนี้ แต่อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกฤษฎีกา(กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) เห็นสมควรกล่าวไว้ด้วยว่า มาตรา ๑๙^{๖๗} แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ นั้น มุ่งประสงค์จะให้มีการดำเนินการเพื่อยุติโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ป.ได้ชี้มูลความผิดทางวินัยและทางอาญาไว้ทั้งสองทางมิใช่ดำเนินการเพียงทางใดทางหนึ่ง ซึ่งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๙ ทวิ^{๖๘} และมาตรา ๑๙ ตรี^{๖๙} ทุกกรณี กล่าวคือ จะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัยและ

^{๖๖} พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖

มาตรา ๗ ทหารผู้ใดกระทำความผิดต่อวินัยทหารจักต้องรับทัณฑ์ตามวิธีที่ปรากฏในหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ และอาจต้องถูกปลดจากประจำการหรือถูกถอดจากยศทหาร

^{๖๗} โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

^{๖๘} พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๑๙ ทวิ เมื่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับเรื่องตามมาตรา ๑๙ แล้ว ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัย หรือต้องดำเนินการเพื่อพิจารณาโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องดังกล่าว เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการประการใดไปบ้างแล้วให้แจ้งคณะกรรมการทราบผลทุกสามสิบวัน

ในการสอบสวนทางวินัยตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการสอบสวนนำสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการมาใช้เป็นหลักในการสอบสวนและทำความเห็นเสนอผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนด้วย และในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นขัดแย้งกับมติของคณะกรรมการก็ให้แสดงผลไว้ในสำนวนการสอบสวนทางวินัยนั้นด้วย

^{๖๙} พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๑๙ ตรี เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับแจ้งผลการสอบสวนทางวินัยจากคณะกรรมการสอบสวนตามมาตรา ๑๙ ทวิ แล้ว ต้องสั่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปโดยเร็ว

ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน หรือดำเนินการพิจารณาโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว และ
 แจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ทราบภายในเวลาที่กำหนด ดังนั้น ผู้บังคับบัญชา
 ของข้าราชการทหารที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้ชี้มูลความผิดทางวินัยและทางอาญาตามมาตรา
 ๑๙ ดังกล่าวข้างต้น จะต้องดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการทหารผู้นั้นตามกฎหมายว่าด้วยวินัย
 ทหาร รวมตลอดถึงการดำเนินการทางปกครองตามข้อบังคับและระเบียบแบบแผนที่
 กระทรวงกลาโหมกำหนดไว้ แม้ว่าข้าราชการทหารดังกล่าวจะถูกดำเนินคดีอาญาและศาลมีคำ
 พิพากษาเสร็จเด็ดขาด หรือศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษาเพียงแต่มีคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ
 หรืออัยการศาลทหารก็ตาม

โดยสรุป คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) เห็นว่า
 กรณีที่ข้าราชการทหารปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยผิดกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับของ
 ทางราชการหรือมติดังรัฐมนตรี ไม่ถือเป็นการกระทำผิดต่อวินัยทหารตามมาตรา ๔ และมาตรา
 ๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ ที่ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการทหาร
 จะดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ แต่ในกรณีที่ข้าราชการทหารผู้นั้น
 คณะกรรมการ ป.ป.ป. ชี้มูลความผิดทั้งทางวินัยและทางอาญาไว้ ผู้บังคับบัญชาของข้าราชการ
 ทหารดังกล่าวย่อมมีหน้าที่ต้องดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการทหารตามมาตรา ๑๙ แห่ง
 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘
 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ ประกอบกับมาตรา ๑๕ แห่ง
 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๓๓

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ไม่ว่าจะลงโทษหรือไม่ก็ตาม ต้องแจ้ง
 ให้คณะกรรมการทราบภายในสิบห้าวัน